

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu
(Anagrammatice.) Pauli Næoceli De Officiis Libri Tres**

Opaliński, Łukasz

Amsterdami, 1668

Pars Capitis Tertia. De necessitate Juris scripti, ad Societatem Civilem
(cujus origo ostenditur) retinendam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

PARS CAPITIS TERTIA.

De necessitate Juris scripti, ad Societatem Civilem (cujus origo ostenditur) retinendam.

*Jus institutum re-
paravit
Charitatem.*

Facit ergo hoc & præstat Juris scripti institutio. Quæ necessariò subsequi debuit, *potestate, & obligatione introducta.* Nisi enim hæc jure temperata essent, perpetuum diffidium, bellum, & dissociatio generi humano imminebat. Si enim liberum cuique fuisset, subjugare quos vellet, occupare quæ vellet, adstringere quocunque modo vellet, vi & armis omnia agerentur. Cùm præsertim par quoque libertas esset, renitendi & resistendi, & fas tam propulsandæ violentiæ, quàm inferendæ. Itaque æterna semper odia mortales gererent, nec coeptus unquam cederet ex animis furor, & arma fortior ac felix teneret, infelix verò ac victus studio ultionis nova compararet. Ac denique ferina vita & belluina rabies, & interitus Societatis, inter homines, jure non constituto esset.

*Alioqui fera vita
hominum
fuisset.*

*Societatis
civilis or-
tus, pro-
gressus,
& con-
summatio*

Porro Societatis origo, est, *mutua sui Indigentia: illitium sermo: initium proles: progressus familia: consummatio Civitas: ejus autem anima Jus.*

His inquam gradibus crevit forma Civitatis,

vitatis, & hinc petenda est intima ejus Causam
 causa. Quia enim mutuæ opis Indigentia habet In-
 inter nos evidens erat; (Cum uti supra digentiã
 dixi, infirmam, omni præsidio destitu- mutuam.
 tam, rerum externarum egentem, con-
 ditionem fortiti sumus) Ideo nisi com-
 muni ope ac viribus fulciremur, interire
 nobis necesse foret. Quemadmodum au-
 tem membra singula, varia functione ac
 ministerio, usui & commodo sunt toti
 corpori: Ita diversa multorum officia,
 munia, operæ, artes, labores in commu-
 ne Societati consulunt: se vicissim juvant:
 & Socialem vitam, omnino expetibilem Instru-
 faciunt. Præsertim verò cum accedat, mentura
 non aliã causã, quàm colloquii & conver- ejus ser-
 sationis datus nobis sermo: quo ad Con- mo.
 sociationem & commercium allicimur,
 alioqui frustra eo instructi, à Natura seu
 Deo. Hinc & literæ inventæ, quibus, ab-
 sentibus etiam, immo & posteris loqui-
 mur, & memoriam majorum retinemus.
 Conamurquè earum beneficio, velut
 præsentem conjunctosquè habere, qui e-
 rant, & qui fuere. Tanta est consociatio-
 nis appetitio. Initium Societatis Prolem Initium
 feci. Etenim conciliante naturã, prima sumit à
 est inter Parentes, & Natos, caritas. Ea prole.
 verò jubet, quod genitum, fovere, cu-
 rare, educare. Incipit itaque exinde, ho-
 mo non solus esse: nec sui tantum curam
 gerere,

Unde Fa- gerere, sed Societatem inire, è qua, pro-
milia. dit Familia. Quæ ex Matre, Patre, Filio,
 & Servo constat & domum, variè aucta
Et demùm facit. Deniquè ex Confociatione Familia-
Civitas. rum, Vicus, Oppida, Urbes, ex illis
 verò mutuo fædere vinctis, & communi
 rectore, ac formâ certâ summi imperii
 constitutis; Magna illa unius populi Ci-
 vitas ortum habet. Cujus animam dixi
 jus esse. Ut enim eo fruamur, violentiæ
 ac injuriæ securi; multitudo, in unius
 populi corpus, coaluit.

Jus ad *Jus verò*, (prout rectè divisit, si factæ
personas divisioni institisset, eamquè sensu alio po-
est pote- fuisset Justinianus:) *vel ad personas perti-*
stas. *net, vel ad res, vel ad Actiones.* Personis
Ad res respondet *Potestas*: rebus *dominium* seu
dominium possessio: *Actioni Obligatio*. Hæc tria,
 inquam, ad certum modum jus redigit,
Ad A- ordinatquè. Ita ut & sarciri possit Char-
ctiones *tas*, societasquè retineri: & nihilominus
obligatio. ad conservationem sui sua cuique constare
 commoditas.

Has par- Hasce autem humani juris partes, spe-
tes juris ciesquè, introductas, ut ostensum; ne-
saxit cessitate ipsa *comprobarvit Deus præscripto*
Deus *Decalogo* *Decalogi* Hebræis quidem tantùm primitus
 dato: Sed etiam & Christianos meritò
 obligante. quippe cùm socialis vitæ vim
 totam exactè contineat. Nam post capi-
 ta, quæ *ad Deum & pietatem pertinent*;
 pri-

primum nempe & tertium; reliqua recensitas juris species evidenter complectuntur. *Ejus præcepta ad potestatem pertinentia.*
Ad potestatem enim refertur imperatus *capite quarto honor parentum: id est majorum superiorumque*; & qui nostro bono & commo nobis præfunt: omnes enim hi merito vice parentum habendi: debeturque iis ex hoc præcepto, veneratio & obsequium. Deinde eodem pertinet, & *prohibitio occidendi, capite quinto*. Nam dum vis iniqua arcetur, & violenta potestas contra fas usurpata vetatur, hoc ipso legitima constituitur. Quinimo & *adulteria capite sexto ideo vetita*, quia per illa naturalis potestas (de qua mox) violaretur: ac interiret. Hæc sunt quæ potestatem spectant. *Ad dominium verò & possessionem firmandam, furta prohibentur & alieni omnis concupiscentia: capitibus septimo, nono, & decimo. Denique ad obligationem stabiliendam, capite secundo, sancitur juramenti religio: dum vanum seu irritum vetatur. Tum verò octavo fides & veritas, id est fundamentum sponsionum præcipitur: dum falsidicum testimonium prohibetur. Atque ita tota, quod Ob tam aut horitatem teneri hoc jura.*
 juris humani ratio, divina auctoritate constituta firmataque est: & tabulis illis (ut Tertullianus loquitur) coelestis edicti, & sanctissimæ legis sancito, potestas, dominium, ac obligatio appro-
 F ba-

pro-
 ilio,
 ucta
 ilia-
 illis
 nuni
 perii
 i Ci-
 dixi
 ntia
 nius
 actæ
 o po-
 erti-
 onis
 feu
 ria,
 git,
 mari-
 inus
 tare
 spe-
 ne-
 ripto
 litus
 eritò
 vim
 api-
 ent;
 pri-

bata. Ideoque meritò teneri nos hisce vinculis oportet, quæ necessitas invexit, Deus probavit, & Juris institutione retinere, certo modo, ac ratione injunxit.

C A P U T I I.

Ostenditur quid sit Jus, & quotuplex, & quales esse inter homines debeant, recensita ejus partes, & Species.

Definitio Juris. **P**Atet apertè ex antecedenti Tractatione, *Jus* ita commodè definiri posse: ut sit *Regula conservanda inter homines Charitatis*, seu Societatis: idquè post introducta in usum ea, quæ ei repugnare videntur.

Origo ab æterna Dei lege. Hujus Regulæ fons est & origo, Verum: quod inest Divinitati, velut lex quædam æterna & immutabilis *Recti ac boni*: à qua tota Juris ac Justitiæ natura manat ac derivatur. Partim enim æternam legem hanc, ejusquè rationem, Deus, naturæ rationali, dum eam crearet, indidit: (alioqui rationalis non esset, si rationis istius expertus esset:) unde fluxit illa ante peccatum nobis insita, & post peccatum non penitus extincta, Notio, eorum, quæ naturæ nostræ conveniunt: Exinde verò ortum, quod vocatur *Jus naturale*. Partim voluntario sancito nobis promulgavit: unde *Jus Divinum*, quod vocant *Positivum*.

Quæ partim nobis insita.

Partim promulgata.